

یادبودی از استادان فقید فرهنگ مردم

لئون میناسیان (۱۳۹۱-۱۲۹۹)

لئون میناسیان در سال ۱۲۹۹ خورشیدی در روستای ارمنی نشین «خویگان علیا» در شهرستان فریدونشهر در خانواده‌ای فرهنگی به دنیا آمد.

پدرش زارع و معلم بود. او تحصیلات ابتدایی را در خویگان و دوران دبیرستان را در مدارس ملی ارامنه جلفا و کالج اصفهان که امروز دبیرستان ادب نامیده می‌شود ادامه داد.

پس از آن به مدت ۱۰ سال در خویگان تدریس کرد و همزمان چند سال مدیریت سیار دبیرستان‌های روستاهای

ارامنه فریدن را به عهده داشت. علاوه بر این، فعالیت‌هایی در هیئت مدارس و نمازخانه و انجمن‌های دیگر خویگان داشت.

در سال ۱۳۲۴ به کمک چند تن از روشنفکران آن منطقه کتابخانه ملی «ابویان» را تأسیس کرد. از سال ۱۳۳۰ تا ۱۳۶۰ به مدت ۳۰ سال در مدارس

۲۰۲ ❖ فصلنامه فرهنگ مردم ایران

ملی آرامنه جلفا تدریس کرد و بعداً بازنشسته شد. او مدتی سرپرست افتخاری موزه آرامنه جلفا بود و مدیریت چاپخانه جلفا را نیز بر عهده داشت و پس از بازنشستگی مسئولیت کتابخانه کلیسای وانک نیز به او واگذار شد.

او سال‌های زیادی از عمر خود را به گردآوری و تدوین آثاری متعدد درباره فرهنگ و ادبیات آرامنه اختصاص داد. از ایشان حدود ۹۰ کتاب درباره آرامنه و جلفا به زبان ارمنی و ۲۰ کتاب به زبان فارسی به یادگار مانده است. شاخص‌ترین اثر میناسیان در زمینه تاریخ‌نگاری، کتاب «تاریخ سیصد و پنجاه ساله آرامنه فریدن» است که در سال ۱۳۶۲ از طرف انجمن ادبی گروگ ملید در بیروت به چاپ رسید. او در این کتاب که نگارش آن ده سال به طول انجامید، موفق شد اسناد و مدارک بایگانی شده سیصد و پنجاه ساله کلیسای وانک را گردآوری و تنظیم کند.

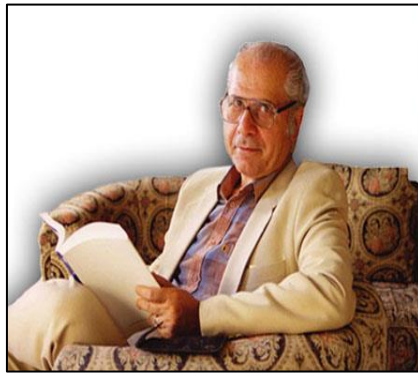
از آثار دیگر میناسیان می‌توان به کتاب‌های «سرایندگان و نوازندگان آرامنه فریدن»، «صومعه‌های آرامنه ایران»، «تاریخ ارمنیان جلفای اصفهان در یکصد و چهل سال اخیر (۱۹۹۶-۱۸۵۶)»، «نظر مختصری به آیین مذهبی آرامنه ارتدوکس»، «ارمنیان ایران» و «فهرست کتاب‌های خطی موزه آرامنه جلفا» اشاره کرد.

اگرچه او از هیچ‌یک از مدارک آکادمیک بهره‌ای نبرده بود، اما آنچه باعث ماندگاری و پررنگ شدن نقش ایشان در تاریخ آرامنه ایران شد، تلاش شبانه‌روزی برای ثبت و ضبط تاریخ آرامنه بود. او در سال ۱۳۴۹ همکاری خود را با مرکز فرهنگ مردم آغاز کرد و این همکاری تا سال‌های پایانی عمر ایشان ادامه داشت و سرانجام بامداد روز سه‌شنبه ۱۲ دی ماه ۱۳۹۱ (اول ژانویه ۲۰۱۳) در سن ۹۲ سالگی در اصفهان درگذشت.

یادبودی از استادان فقید فرهنگ مردم ❖ ۲۰۳

صادق همایونی (۱۳۹۲-۱۳۱۳)

صادق همایونی در تیر ماه ۱۳۱۳ در خانواده‌ای اهل علم در سروستان فارس دیده به جهان گشود. او تحصیلات دوره ابتدایی را در همین شهر و

دوره دبیرستان را در رشته ادبی در شیراز به پایان رساند. پس از آن در رشته حقوق دانشگاه تهران به ادامه تحصیل پرداخت و در سال ۱۳۳۷ از این دانشگاه، مدرک کارشناسی حقوق و علوم قضایی را دریافت کرد. وی تا سال ۱۳۶۹ که بنا به

درخواست خود بازنشسته شد، عهده‌دار مسئولیت‌های متفاوت از جمله امر قضاوت در دستگاه قضایی بود.

صادق همایونی از نویسندگان صاحب‌نام کشور است که هم در حوزه فرهنگ عامه و هم در داستان‌نویسی و پژوهش‌های ادبی، آثار ذی‌قیمتی از خود برجای گذاشته است.

اما شهرت همایونی بیش از اینکه مدیون شعرها و داستان‌هایش باشد، بیشتر به دلیل کوشش عاشقانه‌اش در پژوهش‌های فولکلوریک است. از این استاد گرانقدر، بیش از ۳۰ کتاب و ۲۰۰ مقاله به جا مانده است. از جمله آثار فولکلوریک ایشان می‌توان به آثار زیر اشاره کرد:

- «ترانه‌هایی از جنوب» (۱۳۴۵) که نخستین کتاب در زمینه فرهنگ مردم است و مورد استقبال بسیاری قرار گرفت.

۲۰۴ ❖ فصلنامه فرهنگ مردم ایران

- «فرهنگ مردم سروستان» (۱۳۴۹) که نخستین پژوهش براساس شیوه‌نامه صادق هدایت است و پروفیسور بلگی استاد وقت دانشگاه دورهام انگلستان از آن به عنوان دایره‌المعارفی از عقاید ایرانیان یاد کرده است.

- «افسانه‌های ایرانی» (۱۳۵۲) مشتمل بر ۱۸ افسانه که به صورت علمی از منطقه فارس گردآوری شده است.

- «تعزیه و تعزیه‌خوانی» (۱۳۵۳) که نخستین پژوهش جامع به زبان فارسی است.

- «گوش‌هایی از آداب و رسوم مردم ایران»

- «مراسم زناشویی در میان ایل قشقایی»

«تعزیه در ایران» که به عنوان کتاب سال جمهوری اسلامی ایران شناخته شد.

- «خاستگاه تعزیه»

- «ترانه‌های محلی فارس» (۱۳۷۹)

- «زنان و سروده‌هایشان در گستره فرهنگ مردم ایران‌زمین» که آخرین اثر ایشان به شمار می‌رود.

جمشید صداقت‌کیش (۱۳۹۱-۱۳۱۵)

جمشید صداقت‌کیش در سال ۱۳۱۵ در آباءه فارس متولد شد، تحصیلات ابتدایی و دوره اول دبیرستان را در این شهر و دوره دوم دبیرستان تا دیپلم را در شهر اصفهان گذراند. ایشان تحصیلاتشان را تا مقطع دکترای تاریخ و مردم‌شناسی ادامه دادند. این ایران‌شناس برجسته، کار دولتی خود را با آموزگاری در آباءه و تهران آغاز کرد و پس از آن به مدت ۳۴ سال در مؤسسات آموزش عالی از جمله مدرسه عالی هتلداری، انستیتو تکنولوژی

یادبودی از استادان فقید فرهنگ مردم ❖ ۲۰۵

تهران، انستیتو بازرگانی و دانشگاه‌هایی چون دانشگاه آزاد اسلامی واحد شیراز،

فیروزکوه، جهرم و داراب به تدریس اشتغال داشت و سرانجام پس از ۵۰ سال تدریس در سطوح مختلف در سال ۱۳۸۲ به طور رسمی تدریس در دانشگاه‌ها را کنار گذاشت و به افتخار بازنشستگی نایل آمد. از ایشان

نزدیک به ۷۰ کتاب و ۳۰۰ مقاله به یادگار مانده است.

استاد فعالیت‌های پژوهشی بسیاری در داخل و خارج از کشور داشتند که به تعدادی از آنها اشاره می‌شود:

۱. انتشار مقاله به زبان انگلیسی در مجله «انجمن معلمان سوئد» در کشور سوئد (۱۳۳۹)
۲. انتشار مقاله به زبان انگلیسی در روزنامه اطلاعات انگلیس (۱۳۳۹)
۳. انتشار نخستین مقاله پژوهشی در مجله «بازار خاورمیانه» (۱۳۴۳)
۴. مدیر داخلی مجله «ثروت ملل» (۱۳۴۵)
۵. مترجم روزنامه «آیندگان» (۱۳۴۹)
۶. انتشار نشریه «دال» در سه شماره که حاوی اخبار شهرستان آباده بوده است (۱۳۵۷)
۷. انتشار نشریه «ماهانه کتابشناسی تاریخ» در بخش تاریخ دانشگاه شیراز (۱۳۶۴)
۸. تأسیس بنیاد فارس‌شناسی در استان فارس (۱۳۷۰)
۹. تأسیس پژوهشگاه فارس در شیراز (۱۳۷۰-۱۳۷۸)
۱۰. انتشار نشریه فصلی پژوهشنامه - فارسنامه (۱۳۶۶ - ۱۳۶۸)

۲۰۶ ❖ فصلنامه فرهنگ مردم ایران

۱۱. دریافت جایزه نخست جشنواره و لوح تقدیر بهترین مقاله با عنوان «شیراز در درازنای تاریخ» در جشنواره مطبوعات (۱۳۵۷)
۱۲. سردبیر مجله «میراث پارس» با صاحب امتیازی اداره کل میراث فرهنگی (۱۳۸۰)
۱۳. عضو هیئت تحریریه مجله‌های «گشت و گذار» منتشر شده در مشهد به سه زبان و «غنچه سبز» در تهران
۱۴. ارائه چهار مقاله با عنوان‌های «گیوه»، «صنایع دستی فارس»، «ممسنی» و «بندرمیناب» در دایره‌المعارف ایرانیکا که توسط دانشگاه کلمبیا در آمریکا منتشر می‌شود.
۱۵. ارائه چهار مقاله به زبان انگلیسی در دایره‌المعارف ایرانیکا با عنوان «فهلیان»، «دشتی» و «دشتستان» که در جلدهای هفتم و نهم به چاپ رسیده است.
۱۶. چاپ دو مقاله از ایشان به زبان روسی که یکی در کتاب abecta (اوستا) در صفحات ۲۴۸-۲۵۵ با عنوان «کعبه زرتشت»، «گنجینه دژپنهشت» و دیگری در مجموعه مقاله‌ها با نام «گونه‌های خرد فولکلوری و موسیقی» در صفحات ۴۷۰-۴۴۱
۱۷. فهرست‌نویسی مقاله‌ها و کتاب‌هایی درباره فارس با عنوان «فهرستگان فارس» (۱۳۶)
۱۸. همکاری در اجرای طرح پژوهشی با عنوان «علل و انگیزه مهاجرت عشایر به شهرهای استان فارس که به سفارش اداره کل عشایر استان فارس و دانشگاه آزاد اسلامی - واحد شیراز انجام گرفت. (۱۳۶۹)
۱۹. پژوهش درخصوص زیارتگاه‌ها، قدمگاه‌ها، مسجدها، حسینیه‌های تاریخی، تکیه‌های تاریخی فارس و ... که به سفارش اداره کل اوقاف و امور

یادبودی از استادان فقید فرهنگ مردم ❖ ۲۰۷

خیریه فارس انجام گرفته و حاصل آن ۲۷ جلد کتاب است که به زودی منتشر خواهد شد.

حاصل تمامی این تلاش‌ها ۶۳ جلد کتاب و رساله چاپ شده و دو جلد کتاب زیر چاپ است. برخی از آخرین آثار استاد صداقت‌کیش به شرح زیر است:

۱. کتابشناسی توصیفی خلیج فارس (۱۳۷۹)
 ۲. آب‌های مقدس ایران (۱۳۸۰)
 ۳. آرامگاه کورش و باورهای مردم فارس (۱۳۸۰)
 ۴. کتابشناسی توصیفی فرهنگ مردم فارس (۱۳۸۲)
 ۵. کردان پارس و کرمان (۱۳۸۲) (که به عنوان پژوهش برگزیده سال کشور شناخته شد و لوح تقدیر و جوایز آن را وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی اعطا کرد)
 ۶. کهن‌ترین تصاویر فارس (۱۳۸۲)
- استاد، در چندین انجمن علمی داخلی و بین‌المللی عضویت داشتند که افتخارآفرین‌ترین آنها، گروه واژه‌گزینی فرهنگستان زبان ایران، گروه هنرهای صناعی فرهنگستان هنر، شورای علمی دانشنامه خلیج فارس و مدیر دانشنامه آبادی‌های ایران از مرکز دایره‌المعارف بزرگ اسلامی بوده است.
- دکتر جمشید صداقت‌کیش یکی از چهره‌های نامدار خطه فارس به شمار می‌رود که به دلیل تألیفات بسیاری که در حوزه فارس‌شناسی دارد، یکی از فارس‌شناسان معتبر به شمار می‌رود. استاد صداقت‌کیش به دلیل بیماری و کهولت سن در دوازدهم بهمن ماه سال هزار و سیصد و نود و یک دعوت حق را لبیک گفت و به سوی معبود شتافت. آرامگاه ایشان در دارالرحمه شیراز است.

خسرو معلمی (۱۳۹۲-۱۳۱۶)

استاد خسرو معلمی اهل روستای رودفاریاب از توابع برازجان در استان بوشهر و از فرهنگیاران دیرین و پرتلاش واحد فرهنگ مردم بود که از سال ۱۳۵۰ و از سن ۳۴ سالگی با عزمی راسخ و تلاشی بی نظیر با راهنمایی استاد انجوی شیرازی به ثبت و ضبط و گردآوری آداب و رسوم و اسناد و آثار فرهنگی برازجان و روستای رود فاریاب همت گمارد.

ایشان علاوه بر گردآوری و ثبت و ضبط آداب و سنن زادگاه خود، در تعزیه خوانی، خوشنویسی، سندخوانی، شاهنامه خوانی و نقالی نیز دستی توانمند داشتند. استاد معلمی در طول عمر بابرکشان علاوه بر گردآوری آداب و رسوم دیار خود، اشعاری نیز در مدح اهل بیت علیهم السلام می سرودند.

ایشان پس از سالها تلاش و کوشش روز شنبه، ۲۶ مرداد ۱۳۹۲ به علت عارضه قلبی دار فانی را وداع گفتند.

مدیریت و همکاران واحد فرهنگ مردم مرکز تحقیقات صداوسیما درگذشت این استادان فرهیخته را به جامعه فرهنگیاران، خانواده‌های معزز ایشان و پژوهشگران فرهنگ عامه تسلیت می گوید. یادشان گرامی و نامشان ماندگار.